The Centre of Halabja
Against Anfalization and Genocide of the Kurds
C.H.A.K
www.chak.be

Nawendî Helebce
Dij be Enfalkirdin u Cinosaydî Gelî Kurd
CAK
chak_org@yahoo.com

خوێنەری بەڕێز،
ئەم بەرنامە و پەیرەوەی کە لە خوارەوەدا هەیە، پێشنیارە بۆ کۆنگرەی دووەمی ناوەندی چاک. مەبەست لە بڵاوکردنەوەی ئەوەیە، ئێوە بە ڕەخنە و تێبینیەکانتان هاوکاریمان بکەن و یارمەتیمان بدەن.

ئەم بەرنامە و پەیرەوە لە سایتی ناوەندی چاکدا www.chak.be دادەندرێت بۆ ئەوەی بە زیندوویی هەڵوەستە لەسەر ناوەڕۆکی ئەم بابەتە بکرێت.

دەتوانن تێبینی، ڕەخنە و وتار سەبارەت بە کۆنگرە بۆ ئەم ئیمایلە بنێرن:

kongire_chak@yahoo.se

سوپاس

کۆمیتەی ئامادەکاری کۆنگرە

بەرنامە و پەیرەوی ناوخۆی

ناوەندی چاک

[پێشنیار بۆ کۆنگرەی دووەم]

ناوەرۆک

پێشەکی 4

بەرنامەی چاک 5

پێناسە: 6

1. ئامانجەکان: 6

2. ناوەندی چاک باوەڕی وایە: 7

3. ناوەندی چاک پشتگیری دەکات: 8

4. شێوازەکانی کارکردن بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی: 8

پەیڕەوی ناوخۆ 10

بەندی 1: ناوی ئەم ڕێکخراوە 11

بەندی 2: ئۆرگانەکانی ڕێکخراوی چاک 11

بەندی 3: ئەندام 13

بەندی 4: مافەکانی ئەندام 13

بەندی 5: ئەرکەکانی ئەندام 13

بەندی 6: لەدەستدانی ئەندامەتی 13

بەندی 7: جۆرەکانی لێپرسینەوە 14

بەندی 8: دەسەڵاتەکانی جێبەجێکردنی لێپرسینەوە و شێوازەکانی 14

بەندی 9: وازهێنانی ئەندام 14

بەندی 10 : کۆمیتەی وڵاتان 15

بەندی 11: کۆنسەی کارگێر 15

بەندی 12 . بەشەکانی ناو کۆنسەی کارگێر 16

بەندی 13: دەستەی بەڕێوەبەر 16

بەندی 14: لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون 16

بەندی 15: کۆنگرە 17

بەندی 16: کۆبونەوەی گشتی 17
بەندی 17: سەرچاوەکانی دارایی 17
بەندی 18: هەڵوەشانەوەی ڕێکخراو 18
بەندی 19: ڕاوێژکار 18

پاشکۆی پەیرەوی ناوخۆ 19

1. ئەندام: 20
2. ئەندامانی ئاستەکانی سەرووی کۆمیتەی وڵاتەکان 20
3. وازهێنانی ئەندام 21
4. کۆمیتەی وڵاتان 21
5. بەشەکانی ناو کۆنسەی کارگێر 21
A. بەشی ڕاگەیاندن 21
B. بەشی پەیوەندی 22
C. بەشی دارایی 22
d. بەشی ڕێکخستن 22
e. بەشی نەخشە و پلان دانان 23
F. ئەرشیف 23
6. کۆنسەی کارگێر 23
7. دەستەی بەڕێوەبەر 23
8. ئیمایلگروپ و بەکارهێنانی 23
9. کۆبوونەوەی گشتی 24
10. کۆبوونەوەی ساڵانە (پلینۆم) 24
11. کۆنگرە 24

پێشەکی

کوردستان لەسەردەمی مۆدێرنەدا بەژێردەستی مایەوە و ئالوگۆڕی لەلایەن داگیرکەری جیاجیاوە پێکرا، لەو ماوەیەدا و تا ئێستا خەڵکی کوردستان بەرەوووی چەوساندنەوە و هەوڵی تواندنەوەی بەردەوام بووین، ئەو تاونانەی بەرامبەر بە گەلی کوردستان کراون کەمترنین لەو تاوانانەی بەرامبەر گەلانی تر وەکو هیندەسورەکان، ئەرمەن، جولەکە، کەمبۆدیەکان، هوتووەکان، توتسیەکان، بۆسنیەکان هتد. کراون و ئێستا بەرامبەر بە دارفوریەکان دەکرێن.
بەدرێژایی تەمەنی داگیرکاری لە کوردستاندا، هەزاران لادێ و شارەدێی کوردستان سوتێندراون و لەگەڵ خاکدا تەختکراون. خەڵکی کوردستان لەکات و سەردەمی جیاجیادا بە سەدان هەزاریان دەرکراون یا ڕاگوێزراون و لە شوێنیاندا تورک، فارس و عەرەب نیشتەجێکراون. ناسنامەیان لێسەندراوە یا بەزۆر گۆڕدراوە، ڕاوەدوونراون، دەستدرێژی کراوەتە سەریان، زیندانیکراون، ڕفێندراون و شونبزرکراون. هەموو ئەو پاکتاوە سیستەماتیکیانە لە لایەن داگیرکەرانەوە پیادەکراون. هەموو ئەو تاوانانە بەرامبەر بە بوونی نەتەوەی کورد و ئەندامانی سەر بەم نەتەوەیە لەبەر کورد بوون ڕوویانداوە.

داگیرکەرانی کوردستان سڵیان لە بەکارهێنانی چەکی قەدەغەکراوی وەکو ژاری کیمیاوی و کۆمەڵکوژ نەکردۆتەوە. لە کۆمەڵکوژیەکەی کوردەکانی ناوچەی دەرسیم لە ساڵانی 1937 و 1938دا ژاری کیمیاوی بۆ لەناوبردنی کورد لە لایەن تورکە کەمالیستەکانەوە بەکارهاتووە. لە ساڵی 1987 لە سەردەشت، شێخوەسان و بالیسان ژاری کیمیاوی لە کۆمەڵکوژی کورداندا بەکار هاتووە. لە مارسی 1988 دا لە هەڵەبجە گەورەترین هێرشی کیمیاوی بەرامبەر بە خەڵکی سڤیل لە مێژوودا لە لایەن عەرەبە بەعسیەکانەوە کرایە سەر خەڵکی ئەم شارە. هەر لەهەمان ساڵدا لە ناوچەکانی قەرەداغ، گەرمیان، دەشتی کۆیە، خۆشناوەتی، باڵەکایەتی و بادینان ژاربارانی ئەم ناوچانە کران.
کۆمەڵکوژی 8000 بارزانی لە ساڵی 1983 و 182.000 هەزار کەس لە ساڵی 1988 دا، لەگەڵ خاپورکردنی نزیکەی 4000 گوند و شارەدێی کوردستان بەڵگەی بوونی تاوانی ژینۆساید دەسەلمێنن.

بەهۆی لەبیرکردن، کەمتەرخەمی و بێدەنگی بەرامبەر بە تاوانەکانی هەڵەبجە و ئەنفال لەسەرەتای ساڵی 2002 دا دەستەیەک لە کوردستانیانی هەندەران، بوونی ڕەگەڕێکخراوێکیان بە پێویست زانی. سەرەتا لەژێر ناوی "کەمپینی هەڵەبجە و ئەنفال" لەسەر تۆری ئەنتەرنێت لە ڕێگەی پاڵتۆلک (ژووری پێشکەوتنخوازان) کەمپینێک لە دایک بوو. ئەم کەمپینە درێژەی کێشا و خەڵکی دیکەی لێ کۆبووەوە، کە پێویستبوونی ڕێکخراوێکی گەورەتر و خاوەن ئاسۆیەکی دوورتری هێنایە پێشەوە. ئەوە بوو ناوی کەمپین گۆردرا بە "ناوەندی هەڵەبجە دژ بە ئەنفالکردن و ژینۆسایدی گەلی کورد (چاک)" کە وەکو ناوەندی چاک ناسرا. لە هاوینی 2006 دا یەکەم کۆنگرەی خۆی بەست و لە کار و چالاکیەکانی بەردەوام بووە. لەم ماوەیەی تەمەنی چاکدا گەلێ کار و چالاکی گرنگ لە بوارەکانی ناساندن و بەداگاییگەیاندنی تاوانباران ئەنجام دراون.

لەم نامیلکەیەدا بەرنامە و پەیرەوی ناوخۆی ئەم ڕێکخراوە نوسراوە، کە وردەکاری سەبارەت بە ئامانج و هەوڵەکان، چۆنیەتی پێکهاتەی ڕێکخراو، پرەنسیپەکان و چۆنیەتی کارکردنی ئۆرگان و ئەندامان ڕوونکراوەتەوە و دیارکراون.

بەرنامەی چاک

پێناسە:

1. ڕێکخراوێکی ناحکومی سڤیلی سەربەخۆیە، ئەندامی لە زۆر ولاتی جیهاندا هەیە. (ڕێکخراوێکی فیدراسۆنیە، لە یەکگرتنی کۆمیتەکان پێک دێت. پێشنیارە)
2. کاروبارە ناوخۆیەکانی بە پەیڕەویکردن لە پرێنسیپ و پێوەرە دیموکراتیەکان بەڕێوە دەبات.
3. سەربەخۆیە لە هەر جۆرە ئایدیۆلۆژییەک، بیروبۆچون و ڕێبازێکی فکری-سیاسی و هەر حیزبێکی سیاسی.
4. لەسەر پرسەکانی کۆمەڵکوژی و ژینۆساید کە بەرامبەر بە گەلی کورد کراون و دەکرێن کار دەکات.

1. ئامانجەکان:

A. هێنانەدی مەڵبەندێکی ئەنتی ژینۆساید لە کوردستاندا، بۆ:

1. هەوڵدان بۆ پێشگرتن بە دووبارەبوونەوەی تاوانی پاکتاوی ڕەگەزی، کۆمەڵکوژی و ژینۆساید.
2. لێکۆڵینەوە و بە دۆکیومێنت کردنی تەواوی ئەو ڕووداوانەی کە لە مێژووی سەردەمدا بوونەتە هۆی قەلاچۆکاری و کۆمەڵکوژی لە کوردستاندا لە لایەن هەر دەسەڵاتێکەوە بووبێت.
3. هەوڵدان بۆ ناساندنی ئەو ڕووداوە کۆمەڵکوژی و قەلاچۆکاریانە وەک هەوڵوتەقەلای پاکسازی ڕەگەزی و ژینۆساید لە مەڵبەندە نێودەوڵەتیەکاندا.
4. بەمیللیکردنی کارەساتەکانی کۆمەڵکوژی و ژینۆساید بە مەبەستی دروستکردنی هوشیاریەکی کۆی مرۆڤدۆستانە لەنێو کۆمەڵگەدا.
5. دادگایەکی بێلایەن بۆ داگاییکردنی تاوانباران پێویستیەکی لەپێشە، بۆ ئەمەش دادگای نیونەتەوەیی باشترین چارەسەرە. بۆیە بردنی دۆزی کۆمەڵکوژیەکان و ژینۆسایدی گەلی کورد بۆ دادگایەکی ئەوها ئامانجێکی لەپێشە.
6. کێشکردنی تاوانباران [داڕێژەرانی بیرۆکەی پاکتاوی ڕگەزی و ژینۆساید، نەخشە بۆکێشەرانی، جێبەجێکەرانی و هەروەها هاوکارەکانیان] بۆ دادگا.
7. ناچارکردنی ئەو دەسەڵاتانە یان جێگرەکانیان کە دوای ئەوان دەسەڵاتیان گرتۆتە دەست، بە ڕاگەیاندنی داوای لێبوردن و ئامادەبوونیان بۆ قەرەبووکردنەوەی زیانە مرۆیی و ئابوری و کۆمەڵایەتیەکان کە لە شوێنی ڕوداوەکە کەوتووە.

8. بەرزکردنەوەی سکاڵای یاسایی دژ بەو کۆمپانیا و دەوڵەتانەی کە هاوکاری ڕژێمی بەعسیان لە فرۆشتن، دروستکردن و پەرەپێدانی چەکی کیمیایی و کۆمەڵکوژ کردووە.

9. درێژەدان بە ئاشکراکردنی چارەنوسی ئەنفال کراوەکان، کە تائێستا چارەنوسی زۆرێکیان دیار نیە.

10. درێژەدان بە گەڕانی تیمە پسپۆڕیەکان بۆ دۆزینەوە و پشکنینی گۆڕە بەکۆمەڵەکان.

11. هەوڵدان بۆ دیاریکردنی ڕۆژی 3/16 وەک ڕۆژی جیهانی دژ بە بەکارهێنانی چەکی کیمیایی.

12. هەوڵدان بۆ دیاری کردنی ڕۆژی 6/28 بەرۆژی کۆمەڵکوژی گەلی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان.

13. هەوڵدان بۆ دیاری کردنی ڕۆژی ...... بەرۆژی ژینۆسایدی گەلی کورد لە باکوری کوردستان.

B. هێنانەدی ڕێکخراوێکی جەماوەری، بۆ:

1. پەرەپێدانی ئاگاهی و ڕۆشنگەری کەسوکاری قوربانیان و جەماوەریش بەگشتی، سەبارەت بە ناوەڕۆکی پاکتاوکارانەی ڕەگەزی ئەو تاوانانە، وە هەروەها ئەو مافانەی کە کەسوکاری قوربانیانیان هەیانە لەگەڵ ئەو ڕێگە یاساییانەی کە دەتواندرێت بۆ بەدەست هێنانیان بگیرێتەبەر.

2. ڕێکخراوکردنی کەسوکاری قوربانیان و هەوڵدان بۆ هێنانەدی و ڕابەرایەتی کردنی بزووتنەوەیەکی داخوازیکارانە بۆ بەدیهێنانی خواستە ڕەواکانیان:
   a. باشکردنی باری ژیانیان لەلایەنی شوێنی ژیان، خانوو و پێداویستییە سەرەتایی و گرنگەکانی ژیان.
   b. هەڵسان بە چارەسەرکردنی قوربانیەکانی ژینۆساید، هەروەها نەوەکانی دوای ژینۆساید کە بەهۆی پاشماوەی ژاری کیمیاوی و چەکی کۆمەڵکوژییەوە تەندروستیان ناتەواوە و ئازار دەچێژن.
   c. یارمەتی سایکۆلۆژی و کۆمەڵایەتی بۆ هەزاران مرۆڤی قوربانی ژینۆساید(بەتایبەتی هەزاران بێوەژن و گەورە کچ) کە بە کێشەی کۆمەڵایەتییەوە دەناڵێنن و نامۆیانە ژیان بەسەر دەبەن. چارەسەری کێشەی کۆمەڵایەتی ئەو قوربانیانە بکرێت، ڕێزیان بگیرێت و هەوڵبدرێت بگەڕێندرێنەوە ناو ژیانی ئاسایی کۆمەڵگە.
   d. یارمەتی منداڵانی خێزانە بەرکەوتووەکان لە بواری خوێندن، پەروەردە و پێداویستیەکانی ڕۆژانەیان تا ئەو کاتەی لەخەم دەردەچن.
   e. یارمەتی پیر و پەککەوتەکان لە لایەنی تەندروستی، دەروونی و گوزەرانی ژیان و بواری کۆمەڵایەتیەوە.

2. ناوەندی چاک باوەڕی وایە:

a. ڕێگەگرتن لە دووبارەبوونەوەی تاوانەکانی کۆمەڵکوژی و ژینۆساید لە کوردستاندا، سەربەخۆیی کوردستان و بوونی مافی سەروەریە وەک هەر وڵاتێکی تر. بۆ ئەو مەبەستە، ڕێکخراوی چاک

دانـنـان بـه مـافی بڕیـاردانی چـارەنووس بـۆ گـەلی كـورد و ئەنجامـدانی لـه ڕێگـەی ریفڕاندۆمێكـەوە به پێویست دادەنێت.

b. هـیچ دەسـەڵات و لایـەنێك، بـەبێ گەڕانـەوە بـۆ دادگایـەكی سـەربەخۆی دانپێنـراو مـافی ئـەوەی نیـه بڕیـاری لێبـوردن بـۆ تاوانبـاران دەربكـات. هـەر لێبوردنێـك لـەدەرەوەی دادگـا دەركرابێـت و ئـەو تاوانبارانەی گرتبێتەوە، به نایاسایی دەناسێت.

c. كوردسـتان نیشـتیمانێكی فـرە نەتـەوە، فـرە ئـایین و مەزهەبـە. جگـە لـە كـورد كەمـە نەتـەوە و ڕەگـەزی تـریش دەژیـن، وە جگـە لـە ئیسلام چەنـدین ئـایین و مەزهـەبی تـریش هـەن. دەوڵـەتێك و دەسـەڵاتێكی سـیكیولاری [عیلمـانی] هاوچـەرخ كـە لەسـەر بنـەمای هـاووڵاتی بـوونی دانیشـتوانی كوردسـتان، جیـا لـە نەتـەوە و ئایینیـان دابمـەزرێت، باشـترین دڵنیاییـە بـۆ بەیەكـەوە ژیـانی ئاشـتیانه و بـۆ پێشـگرتن بـە فشـارهێنان، ئـازاردان و پاكتـاوی نەتـەوەیی، ئـاینی و مەزهـەبی لـە ئێستاو لە داهاتوودا.

3. ناوەندی چاك پشتگیری دەكات:

a. لـە كەمینـە نەتـەوەیی و ڕەگەزیـەكان، كەمینـە ئـاینی و مەزهەبیـەكان كـە لـە ئاكـامی تاوانـەكانی ژینۆسـایدەوە لـە كوردسـتاندا بوونەتـە قوربـانی. هـەروەها دژی هـەرجۆرە فشـار، هەوڵێكی پاكتاوسازی و دەستدرێژیەكە بۆ سەر مافەكانیان لە ئێستاو لە داهاتووشدا.
b. لـە هـەموو پەیماننامـە و ڕێككەتننامـە نێونەتەوەییـەكان كـە بـۆ پاراسـتنی مـافی مـرۆڤ و حەرامكردنی چەكە كۆمەڵكوژەكان، ژاری كیمیاوی، مین هتد. هاتوون دەكات.
c. لـە ڕێككەوتننامـەی پێشـگرتن بـە ژینۆسـاید، سـەر بـە نەتـەوە یـەكگرتووەكان، مـۆركراوی 9-12-1948.
d. لـە ڕێككەوتننامـەی قەدەغـەكردنی بـەكارهێنانی چـەكی كیمیـاوی كـە لـە .... بڕیـاری لەسەر دراوە.
e. لـە تێكۆشـان و هەوڵـەكانی هـەموو ڕێكخـراو و ناوەنـدێكی غـەیرە حكـومی، دژ بـە پاكتـاوی نەتـەوەیی و ئـاینی، دژ بـە هەڵایسـاندنی جـەنگ، بـەكارهێنانی چـەكی كیمیـایی، چـەكی ئەتۆمی، چەكی كۆمەڵكوژ و بەكارهێنانی مین .
f. لە بەننامەی جیهانی مافی مرۆڤ، سەر بە نەتەوە یەكگرتووەكان، مۆركراوی 10-12-1948.
g. لـە تێكۆشـان و هەوڵـەكانی هـەموو ڕێكخـراو و ناوەنـدێكی غـەیرە حكـومی، بـۆ لایـەنگری لـە مـافی مـرۆڤ، بەتایبـەتیش مافـەكانی ژنـان و منـاڵان. نەهێشـتنی سـزادان و ئەشـكەنجەی جەسـتەی و سـایكۆلۆژی زینـدانیان. لابردنـی سـزای لـە سـێدارەدان، پـەیڕەو نـەكردنی سـزادانی بەكۆمـەڵ. ڕێگرتن بە ڕێكخستنی بازرگانی سێكس لەلایەن كۆمپانیاكانەوە، ....هتد.

4. شێوازەكانی كاركردن بۆ بەدیهێنانی ئامانجەكانی:

a. سازدان و بەشداری كردن لە كۆنفرانس، سمینار، پێشانگای هونەری و كۆبوونەوەی تایبەت لەسەر ئاستی كوردستان و جیهانیدا.
b. كۆكردنەوەی بەڵگەنامە بۆ بە دۆكیومێنت كردنی تاوانەكانی ژینۆساید لە چەشنی: [بڕیارە فەرمیەكانی دەوڵەتی، نامە فەرمیەكانی دەزگا دەوڵەتی و هیزە سەربازیەكان، وێنەی فۆتۆگرافی و فیلمی دۆكیومینتی، .....هتد].

c. ڕێکخراو لەگەڵ ڕووداوەکانی ڕۆژ دەروات و هەڵوێست لەسەر پێشێلکاریەکان یان هەنگاو و ڕێککەوتنە گومانلێکراوەکان لە لایەن هەر دەسەڵات و دەزگایەکەوە بکرێت، وەردەگرێت. لێکۆڵینەوە لەمبارەیەوە دەکات، پێشێلکاریەکان ڕادەگەیەنێت و بە ئاکسیۆنی پێویست هەلدەستێت.

d. ڕێکخراو هەلسوکەوتی وڵاتانی داگیرکەر چاودێری دەکات، لە پێشێلکاریەکان و ئەگەری هەنگاو بۆ کۆمەڵکوژیەکان بە ئاکسیۆنی پێویست هەڵدەستێت.

e. ڕێکخراو هەڵوێست لەسەر ئەو فاکتەرانە وەردەگرێت کە ڕێگا بۆ کۆمەڵکوژی و ژینۆسایدی گەلی کورد خۆش دەکەن.

f. بەدەکومێنتکردن و هەڵوێست نواندن بەرامبەر بەو تاوانانەی دژ بە گەلی کورد کراون و دەکرێن.

g. پەیوەندی کردن بە میدیاکانی جیهان و هەروەها بە ڕێکخراوەکان، پارت و پەرلەمان و دەوڵەتەکان، بە کەسایەتیە دەست ڕویشتوو و دەسەڵاتدارەکان، هەروەها دروستکردنی پەیوەندی لەگەڵیاندا بە مەبەستی ناساندنی تاوانەکانی کۆمەڵکوژی و ژینۆساید لە کوردستاندا و بەدەستهێنانی پشتگیری بۆ بەفەرمی ناساندنی ئەو تاوانانە لەلایەن کۆمەلگەی نێونەتەوەییەوە.

h. هەوڵدان بۆ دانانی چەند مۆنیمێنتێک وەک سومبلێک بۆ بە زیندوو ڕاگرتنی یادی قوربانیانی ژینۆساید لە کوردستاندا.

i. تۆمارکردنی داوای یاسایی لەسەر تاوانبارانی تاوانەکانی ژینۆساید دژ بە گەلی کورد.

j. سازدان و بەشداری کردن لە ئاکسیۆنی وەک خۆپێشاندان و مانگرتن.

k. دەرکردنی بەیاننامە و ڕاگەیاندن، چاپ کردنی نامێلکە.

l. ئەنجامی لێکۆڵینەوە و کارەکانی بۆ خەڵکی کوردستان ئاشکرا دەکات.

--------------- تەواو ---------------

پەیڕەوی ناوخۆ

بەندی 1: ناوی ئەم ڕێکخراوە

(..) ناوی ئەم ڕێکخراوەیە و کورتکراوەکەی [......]ە.

- ئەو پێشنیارانە بۆ ناوی ڕێکخراو هەن:

– ناوەندی (ڕێکخراوی) دژ بە ژینۆسایدی گەلی (نەتەوەی) کورد
The **C**enter against **G**enocide of **K**urdish **P**eople, CGKP

– ڕێکخراوی چاودێری ژینۆساید لە کوردستان
Ginocid Watch Organaization in Kurdistan = GWOK

– ڕێکخراوی کوردی بۆ چاودێریی ژینۆساید یان چاودێری ژینۆسایدی کوردی
Kurdish **G**enocide **W**atch, KGW

– سەنتەری کوردستان دژ بە ژینۆسایدی نەتەوەی کورد
The **C**enter of **K**urdistan against **G**enocide of **K**urdish **N**ation, CKGNK

– ڕێکخراوی داد دژ بە ژینۆسایدی گەلی کورد
The **O**rganization of **J**ustice against **G**enocide of **K**urdish **P**eople, OJGKP

– ناوی ئێستا: ناوەندی هەڵەبجە دژ بە ئەنفالکردن و ژینۆسایدی گەلی کورد (چاک).
The **C**enter of **H**alabja against **A**nafalization and **G**enocide of the **K**urdish **P**eople **CHA**GKP (CHAK)

بەندی 2: ئۆرگانەکانی ڕێکخراوی چاک

1) ئەندام.
2) کۆمیتەی وڵاتەکان و لیژنکانی ناو ئەو کۆمیتانە.
3) کۆنسەی کارگێڕ و بەشەکانی ناو ئەو کۆنسەیە.
4) لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون
5) دەستەی بەڕێوەبەر
6) کۆنگرە
7) کۆبوونەوەی گشتی
8) دارایی

ستره‌كتور به‌ پێی پێشنیار

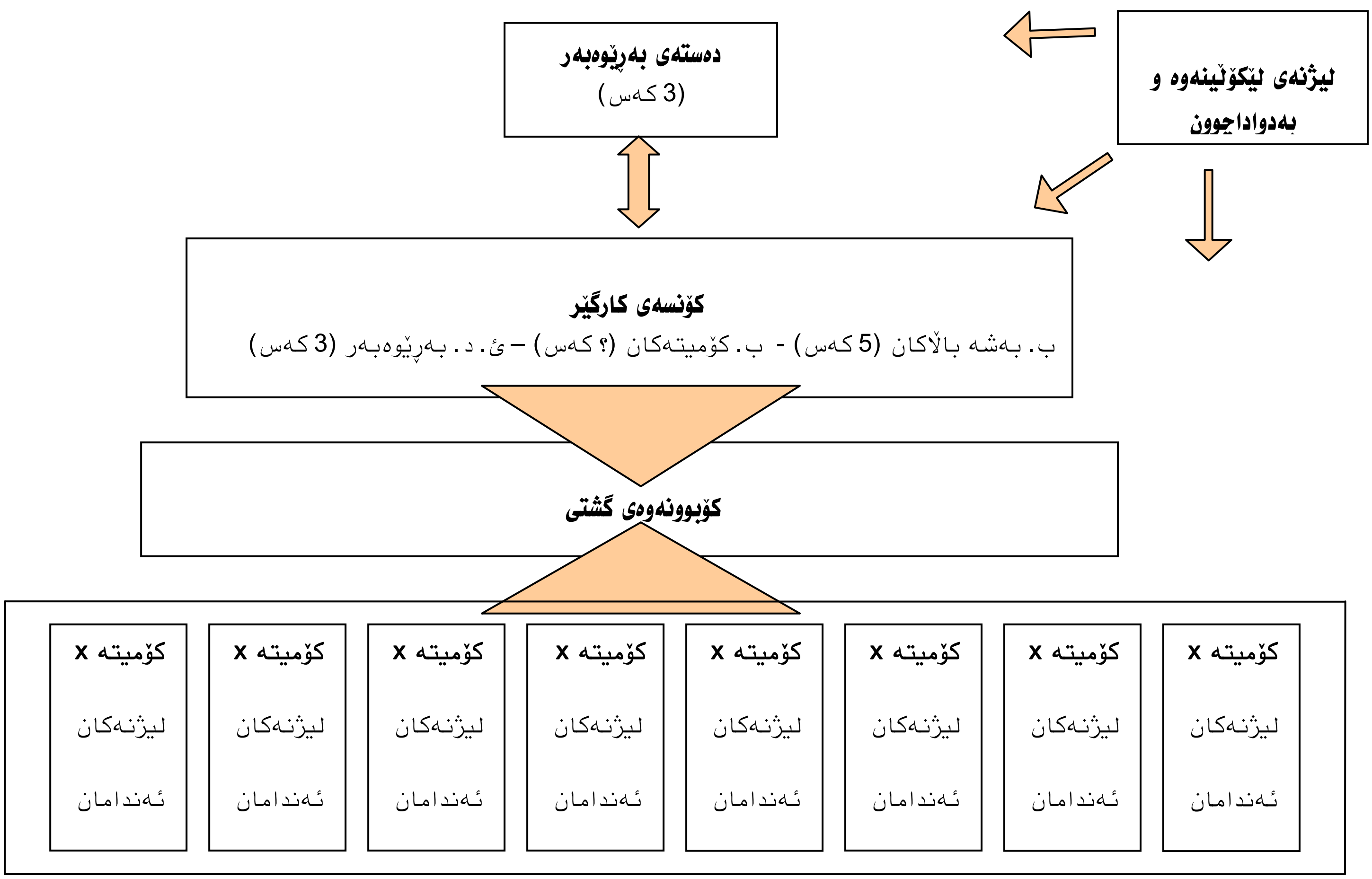

بەندی 3: ئەندام

بە ئەندام بوون ئازەزومەندانە و کراوەیە بۆ هەر کەسێک ، بەم مەرجانەی خوارەوە :

1. تەمەنی لە 16 ساڵ کەمتر نەبێت. (پێشنیار: 18 ساڵ)
2. بڕوای بە پەیڕەوی و پرۆگرام هەبێت.
3. پشتیوانی لانی کەمی دوو ئەندامی هەبێت.
4. ئابوونەی ئەندامەتی بدات.
5. بەشداری لەو تاوانانەدا نەکردبێت کە دژ بە گەلی کورد ئەنجام دراون.
6. بەتاوانێکی ناشیاو لە دادگایەکی باوەرپێکراودا سزا نەدرابێت. (پێشنیار: ئەو کەسە خۆشناو بێت)
7. ئەو کەسانەی لە بواری دژ بە ژینۆسایدا چالاکن، یان کەسایەتی هاوکار و دڵسۆزی دۆزی ژینۆسایدی گەلی کوردن، وەک ئەندامی شانازی وەربگیرێن.
8. کۆمیتەکانی وڵاتان مافی وەرگرتنی ئەندامیان هەیە.
9. لەئەگەری نەبوونی کۆمیتەدا بەشی ڕێکخستن مافی وەرگرتنی ئەندامی هەیە.
10. ئەندامی هیچ دەزگایەکی جاسوسی سەر بە ولاتانی داگیرکەر، یان دەوڵەت و پارتێک نەبێت.

بەندی 4: مافەکانی ئەندام

1. هەر ئەندامێک مافی خۆ کاندید کردن و دەنگدانی هەیە بۆ هەر ئۆرگانێک لە ئۆرگانەکانی چاک.
2. مافی کار و چالاکی هەیە لە چوارچێوەی پەیرەوپرۆگرامدا.
3. مافی پێشکەشکردنی پێشنیار و ڕە خنەگرتنی هەیە.
4. مافی خۆ سڕکردن و وازهێنانی هەیە.
5. مافی بەرزکردنەوەی سکاڵای بۆ ئۆرگانەکانی سەرووتری کۆمیتە هەیە.

بەندی 5: ئەرکەکانی ئەندام

6. هەوڵ بدات بەپێی توانای خۆی لایەنی کەم لە یەکێک لە ئۆرگانەکانی چاکدا هە ڵسوڕاو بێت .
7. هەوڵ بدات بەپێی توانای خۆی یار مە تی مادی و مە عنە وی بۆ چاک کۆ بکا تە وە.
8. پێشنیار: ئەندامی چالاک و ئەندامی ناچالاک لەیەکتر جیابکرێنەوە، ئەندامی چالاک مافی زیاتری دەبێت.

بەندی 6: لەدەستدانی ئەندامەتی

ئەندامەتی هەر کەسێک لەناو ئەم ڕێکخراوەدا کۆتایی دێت ئەگەر:

1- خۆی بە فەرمی ڕای بگەیەنێت.
2- دژ بە پەیڕە و پرۆگرام کار بکات. یا یەکێ لە مەرجەکانی وەرگرتنی کە پێی وەرگیراوە لەدەست بدات.
3- لەئەگەری ڕوودانی کۆچیدوایی
4- ئابوونە ی ئە ندامە تی نە دات .
5- هە وڵی بە پاشکۆ کردنی ناوەند بۆ پارت یان لایەنێکی ڕامیاری دیاریکراو بدات .
6- هەرکەسێک هاوکاری هەر حیزب و بزووتنەوە و دەوڵەتێک بکات کە هەڵدەستێت بە کاری دژ بە مرۆڤایەتی و کۆمەڵ کوژی و ژینۆساید.
7- ئەگەر بە دۆکیومێنتی فەرمی 2 جار ئاگادار کرابێتەوە کە لە پرینسیپی کاری ڕێکخراوەیی لایداوە، یان ئەگەر جارێک سرکرابێت لەسەر ئەو لادانەی کە هەیبووە لە پرینسیپی کاری ڕێکخراوەیی، دوای ئەوە هەر لادانێک لە پرێنسیپەکانی کاری ڕێکخراوەیی ئەبێتە هۆی ئەوە کە پێشنیاری دەرکرنی بخرێتە بەردەستی کۆنسەی کارگێری.

بەندی 7: جۆرەکانی لێپرسینەوە

1. ئاگادار کردنەوە
2. سرکردن
3. دەرکردن، گەورەترین و بەرزترین سزای ناو ئەم ڕێکخراوەیە.

بەندی 8: دەسەڵاتەکانی جێبەجێکردنی لێپرسینەوە و شێوازەکانی

1. کۆمیتەکان مافی ئاگادارکردنەوە و سرکردن و دەرکردنیان هەیە. پێشنیاری دەرکردن دەکەن ئەگەر لێپرسینەوە بە ئەندامی ئۆرگانەکانی سەروو پەیوەستدار بێت.
2. بڕیاری دەرکردن تەنها بۆ کۆنسەی کارگێر دەگەڕێتەوە، ئەگەر ئەندام ئەرکی لە ئۆرگانەکانی سەرووی کۆمیتە هەبوو.
3. لێپرسینەوە لەگەڵ ئەندامانی سنوری کۆمیتە لە دەسەڵاتی کۆمیتەدایە.
4. پاش خستنەڕووی پێشنیاری سزا بە بەڵگەوە لەلایەن ئەندامان یان ئۆرگانەکانەوە بە دەنگی زۆرینەی سادە (50+1) پێشنیارەکە پەسەند ئەکرێت.
5. ئەندامی سزادراو مافی سکاڵا و پێداچوونەوەی هەیە بە بڕیاری سزاکەدا لەماوەی 30 ڕۆژدا لەڕێگەی کۆمیتەیووڵاتەکەی، ئەگەر کۆمیتە نەبوو لە ڕێگەی دەستەی چاودێر یان کۆنسەی کارگێر.

بەندی 9: وازهێنانی ئەندام

1. هەر ئەندامێک ئازادە لە دەستکێشانەوە مەرجیش نیە ڕوونکردنەوە بدات لە بارەیەوە.
2. لەگەڵ ڕاگەیاندنی فەرمی دەست لەکار کێشانەوە، هەموو مافێکی ئەندامەتی لەدەست ئەدات.
3. بۆی هەیە تا 14 ڕۆژ لەدەست کێشانەوەکەی پەشیمان بێتەوە و بگەڕێتەوە سەر هەمان پۆستی ڕێکخراوەیی پێشووی.
4. دەستەی لێکۆڵینەوە و بەدوادچوون بۆی هەیە بەدواداچوون لەو بابەتە بکات.

5. ئەندامی وازهێنەر بۆی هەیە جارێکی تر بگەڕێتەوە ناو چاک و فۆڕمی ئەندامەتی سەرلەنوێ پڕ بکاتەوە. بەمەرجێک ئامادە بێت بۆ لێپرسینەوە لە بارێکدا ئەگەر لەپرۆسەی دەست لەکار کێشانەوەکەیدا، تۆمەتی خستبێتە پاڵ چاک یان ئۆرگانەکانی چاک و ئەندامانی چاک.

بەندی 10 : کۆمیتەی وڵاتان

1- یەکەی بنچینەیی و تاکە نوێنەری فەرمی ڕێکخراوی چاکە لەو وڵاتەی کە تیایەتی.
2- لە هەر ووڵاتێکدا 3 تا 5 ئەندام بنکە پێک دەهێنن، 5 ئەندام زیاتر دەتوانن کۆمیتە پێک بهێنن.
3- کۆمیتە دەتوانێت بەشەکانی تایبەت بەکارەکانی وەک دارایی، پەیوەندیەکان، ڕاگەیاندن.......هتد دروست بکات.
4- پێویستە هەر کۆمیتەیەک کۆنفرانسی ساڵانەی خۆی بکات کە تیایدا بەرپرسی کۆمیتە و جێگرەکەی و لیژنەکانی ناو کۆمیتە و بەرپرسەکانیان دیاری دەکرێن.
5- کۆبوونەوەی ئاوارتە (نائاسایی) بە دەنگی زۆرینەی ئەندامانی کۆمیتە ½ + 1 دەبەسترێت و دەسەلاتی ئاڵوگۆڕی ڕێکخراوەیی هەیە.
6- پاڵێوراوی بەرپرسی کۆمیتە دەبێ یەک ساڵ ئەندام بووبێت. (پێشنیار: 6 مانگ)
7- بە پێی توانا کاردەکات بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ناوەندی چاک لە وڵاتەکەیدا.
8- بە ر پرسی کۆمیتە ڕاستەوخۆ دەبیتە ئەندامی کۆنسەی کارگێڕ.
9- لە ئەگەری نەخۆشی بەرپرسی کۆمیتە یا دوورکەوتنەوەی لەبەر هۆیەکیتر ئەوا جێگر یا ئەندامێکی تر بە پشتگیری ئەندامان کارەکانی بەرپرس دەگرێتە ئەستۆ.
10- ماف و دەسەڵاتەکانی کۆمیتەی وڵاتەکان لە بەندی (3) خاڵی 8، هەروەها بەندی (8) خاڵەکانی (1 و 3 و 4) دا هاتووە.
11- ئەندام دوای شەش مانگ ئەندام بوون، مافی کاندیدکردنی ئەندامی دیکەی بۆ کۆنگرە هەیە.

بەندی 11: کۆنسەی کارگێر

1- فراوانترین و بەدەسەڵاترین ئورگانی باڵایە.
2- هەڵدەستێت بە داڕشتن و جێبەجێکردنی سیاسەت و بەرنامەی کار و چالاکیەکان لە نێوان دوو کۆنگرەدا.
3- پێکدێت لە ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبەر (3 کەس)، بەرپرسی بەشەکان[دارایی، پەیوەندیەکان، ڕاگەیاندن، ڕێکخستن، نەخشە و پلان دانان (5 کەس)]، بەرپرسی کۆمیتەی وڵاتەکان، هەروەها بەرپرسی کۆمیتەکانی باشور و ڕۆژهەلات.
4- ئەندامانی کۆنسەی کارگیر لە کۆنگرە هەڵدەبژێردرێن، جگە لە کۆمیتەی وڵاتان.
5- ئەندامانی کۆنسەی کارگیر لە هەر وڵاتێکدابن، پابەندی بڕیارەکانی کۆمیتەن و لەگەڵ سەرجەم ئەندامانی کۆمیتەدا لە ماف و دەسەڵاتدا یەکسانن.
6- مانگانە کۆبوونەوە دەکات.
7- مافی ئاگادار کردنەوە، سڕکردن و لێسەندنەوەی ئەندامەتی هەیە هەروەک لە بەندی هەشت خاڵی (2)دا هاتووە.

بەندی 12 . بەشەکانی ناو کۆنسەی کارگێر

1- بەشەکان بریتین لە :[دارایی، پەیوەندیەکان، ڕاگەیاندن، ڕێکخستن، نەخشە و پلان دانان].
2- بەرپرسی ئەم بەشانە ئەندامی کۆنسەی کارگێرن کە هەڵبژێردراوی کۆنگرەن.
3- ئەندامانی هەر بەشێک پێک دێت لە بەرپرس و بەرپرسانی هەمان بەش (لیژنە) لە کۆمیتەی وڵاتان.
4- هەر بەشێک بەپێی پێویست کۆبوونەوەی خۆی ئەنجام دەدات.
5- هەر بەشێک ئیمایل گروپی تایبەت بە خۆی دەبێت. کە لە پاشکۆی ئەم پەیڕەویەدا یاساکانی بەکارهێنانی دیاری کراوە.
6- ئەرکەکانی هەر یەک لەم بەشانە و سنووری دەسەڵاتیان بە پاشکۆیەک دیاری کراوە.
7- بەشی نەخشە و پلان دانان

بەندی 13: دەستەی بەڕێوەبەر

1- لە سێ ئەندام پێک دێت و لە کۆنگرە هەڵدەبژێردرێن.
2- میکانیزمی هەڵبژاردنەکە لە پاشکۆی ئەم پەیرەویەدا هاتووە.
3- نوێنەرایەتی فەرمی چاک دەکات لە سەر ئاستی جیهاندا.
4- هەر یەکێک لەو سێ ئەندامە بۆ ماوەی 8 مانگ وتەبێژی فەرمی چاک دەبێت.
5- ڕاگەیاندن و بەڕێوەبردنی کۆبوونەوەکانی کۆنسەی کارگێڕی دەکەن.
6- مافی پێشنیارکردنی ئاڵوگۆڕ و پێشنیارکردنی متمانە لێسەندنەوەی ئەندامانی کۆنسەی کارگێریان هەیە.
7- مافی بەشداری کردنیان هەیە لە کۆبوونەوەی ئاسایی و کۆنفرانسی ساڵانەی کۆمیتەکاندا، هەروەها مافی بەشداریان لە کۆبوونەوەی لیژنە باڵاکانیشدا هەیە.
8- مافی پیشنیاری کۆنگرەی نائاساییان هەیە.
9- لە نێوان خۆیاندا ئەم کارانە دابەش ئەکەن: [نەخشە و پلان دانان، سەرپەرشتی بەڕیوەبردنی کۆبوونەوەکان، هاوکاری و یارمەتی کۆمیتەی کوردستان]
10- بڕیارەکان بە تێکرای دەنگ دەبن، ئەگەر ناتەبایی هەبوو، بابەتەکە دەخرێتە بەردەست کۆنسەی کارگێر، ئەگەر بۆ ماوی 14 ڕۆژ یەکلانەبووەوە، ئەوا لیژنەی لێکۆڵینەوە و یاسا یەکلای دەکاتەوە.
11- دەستەی بەریوەبەر ئەندامێکی یەدەگی دەبێ و لە کۆنگرەدا هەڵدەبژیردرێت. ئەو ئەندامە مافی دەنگدانی نییە، لە کاتی پێویستدا و لە بزربی ئەندامێکدا بە ئەرک هەڵدەستێت.

بەندی 14: لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون

1. لە 3 ئەندام و 1 ئەندامی یەدەگ پێک دێت. (پێشنیار: 5 ئەندام)
2. ئەندامانی لە کۆنگرە هەڵدەبژێردرێن.
3. نابنە ئەندام لە کۆنسەی کارگێڕ بەڵام بۆیان هەیە وەک میوان بەشداری کۆبونەوەکانیان بکەن.
4. لانی کەم ئەبێ ساڵێک ئەندام بووبن.
5. ئەم لیژنەیە لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون لە کێشە و سنور بەزاندنەکان دەکات. چ ئەوەی کە لە لایەنێکەوە بۆیان پێشنیارکرابێت یان خۆیان دیاردەیەکی سنوربەزاندن ببینن.
6. لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون دەتوانێ جۆری سزا بۆ پێشێلکاری وەک پێشنیار دیار بکات.

7. هەموو ئۆرگانەکانی چاک ئەبێ پابەندبن بەئاکامەکانی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوونی لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون.
8. پەسەندکردنی پێشنیارەکانی سزا و بڕیارەکانی لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون دەگەڕێتەوە بۆ کۆنسەی کارگێر و بەزۆرینەی دەنگ پەسند دەکرێت.
9. لیژنەی لێکۆڵینەوە و بەدواداچوون ڕۆڵی ئاگادارکەرەوە دەبینێت لەئەگەری سنوربەزاندن و پێشێلکاری پرەنسیپەکانی ناوەند لە لایەن ئەندامان، بەش و کۆمیتەکانەوە.
10. لە کاتی قەیرانێکی ڕێکخراوەیی گەورەدا، پاش بەدەستهێنانی متمانە لە لایەن ئەندامانەوە لە ڕاپرسیەکی گشتیدا، ڕابەرایەتی ڕێکخراو دەکەن تا بەستنی کۆنگرەی نا ئاسایی.
11. هەر پرسێک کە لە لایەن لیژنەی لێکۆلینەوە و بەدواداچووندا بە چارەنوساز بزاندرێت، دەخرێتەبەر گشتپرسی ئەندامان.

بەندی 15: کۆنگرە

1. بەرز ترین ئۆرگانی دەسەڵاتی ناوەندە کە دەتوانێ بڕیاری چارەسنوسساز بدات.
2. هە ر 2 ساڵ یە ک جار لە نوێنەرانی کۆمیتەکان، سەرجەم کۆنسەی کارگێر و دەستەی چاودێر پێک دێت.
3. کۆنگرەی نائاسایی لە کاتی قەیرانێکی گەورەدا کە مەترسی دووکەرت بوون و تیاچوونی ئەم ڕێکخراوەی لێ چاوەڕوان بکرێت، یان لەسەر داخوازی 2/3 کۆنسەی کارگێر ئەبەسترێت.
4. مافی ئاڵوگۆڕی لە بەرنامە و پەیڕوی ناوخۆدا هەیە.
5. مافی گۆڕینی ناوی ڕێکخراوەکە، چوونەناو ڕێکخراوێکی تر، هەروەها هەڵوەشاندنەوەی ئەم ڕێکخراوەی هەیە.
6. ئەندامانی کۆنسەی کارگێر، ئەنجومەنی باڵا و دەستەی چاودێری تیا هەڵدەبژێردرێت.
7. ئەندام 6 مانگ ئەندام بووبێت، مافی خۆپاڵاوتنی هەیە.

بەندی 16: کۆبونەوەی گشتی

-1 بۆ لێدوان لەسەر چالاکی و کەمپین، گفتوگۆ لەسەر گرفتە ناوخۆییەکان، بیرورا و هەڵوێست گۆڕینەوە لەسەر بابەتەکانی ڕۆژ کە پەیوەندیان بە [چاک]ەوە هەیە، کۆبوونەوەی گشتی دەبەسترێت.
-2 کۆبوونەوەی گشتی بە بەشداری ئەندامان لە هەموو ئاستێکدا، لە ژوورێکی پاڵتۆکی تایبەتدا مانگی جارێک یان بەپێی پێویست دەبەسترێت.
-3 ئەم کۆبوونەوانە بە بانگەوازی ئەنجومەنی باڵا یان کۆنسەی کارگێر دەبەسترێن.
-4 بۆی نییە ئەو بڕیارانە بخاتە دەستووری کاریەوە کە ئەم پەیڕەویە ناوخۆیە وەک دەسەڵات بە ئۆرگانە جیاجیاکانی ئەم ڕێکخراوەی بەخشیوە.

پێشنیار: **ئەنجومەنی ڕێکخراو:** ئەنجومەنی ڕێکخراو کە پێکدێت لەهەموو ئەوانەی مافی بەشداریان لە کۆنگردا هەبووە، هەر 3 مانگ یا 6 مانگ جارێک کۆبوونەوەی خۆی دەکات. چاودێری کارەکان و کۆنسەی کارگێر دەکات.

بەندی 17: سەرچاوەکانی دارایی

1- ئابوونەی ئەندامەتی 50 یۆرۆریە ساڵانە بۆ دانیشتوانی ئەوروپا، ئوسترالیا، ئەمرکا و کەنەدا، کە دەکرێت بە دوو جار بدرێت.
2- ئابوونەی ئەندامانی دانیشتووی کوردستان و ڕۆژهەڵاتی ناوە ڕاست ....؟ .
3- کۆمەگی بێ مەرجی کەس و ڕێکخراوەکان.
4- کۆمەگی دەوڵەتی تەرخان کراو بۆ ڕێکخراوە و کۆڕ و کۆمەڵەکان.
5- داهاتی دەستکەوتوو لە بڵاوکراوە و بەرهەمەکان و پرۆژەکانی پەیاکردنی دارایی.
6- سەرچاوەکانی دارایی و بڕی ئەو داراییەی کە ئەم ڕێکخراوە هەیەتی، هەروەها چۆنیەتی خەرجییەکانی نابێت شاراوە بێت لە ئەندامان. بۆ ئەو مەبەستە لیژنەی باڵای دارایی ساڵانە بە ڕاپۆرتێک ئەم ڕێکخراوەی لێ گادار ئەکاتەوە.

بەندی 18: هەڵوەشانەوەی ڕێکخراو

1- لە ئەگەری نەبەستنی کۆنگرەدا، لە کۆبوونەوەیەکی نائاساییدا بڕیاری هەڵوەشانەوە دەدرێت.
2- سامانی ڕێکخراو دەبەخشرێت بە ڕێکخراوێکی مرۆڤانە یا بۆ بوارێکی مرۆڤانە بەکار دەهێندرێت.
3- لە ئەگەری بەدیهاتنی ئامانجەکانی ڕێکخراودا، ڕێکخراو هەڵدەوەشێتەوە، ئەوەش لە کۆبوونەوەیەکی نائاساییدا دەکرێت.

بەندی 19: ڕاوێژکار

لە کۆنگرە هەلنابژێردرێت، ڕاوێژکار بۆ یارمەتی و زانیاری پێدان لەسەر بابەتێک یا هەنگاوێک سوودی لێ وەردەگیرێت. ڕاوێژکار دەکرێ کەسانی دەرەوەی ڕێکخراو بن و لە لایەن ئۆرگانێکی ڕێکخراوەوە سوودیان لێ وەربگیرێت.

پاشکۆی پەیرەوی ناوخۆ

تێبینی:

پاشکۆ هەمان کاریگەریی پەیرەوی ناوخۆی هەیە و هەموو ئەندامان پێیەوە بەندن. لەم بەشەدا وردەکاری سەبارەت بە ئەرکەکان، شێوەی کارکردن و سنور و پرەنسیپەکانی کار دیارکراون و نووسراون.

1. ئەندام:

ئەندام هەر پلەوپایەیەکی ڕێکخراوەیی هەبێت پەیرەوی ئەم خاڵانە دەکات:

a. ئەندام دەبێ لە کارەکانیاندا ئەندامانی دیکە (لەم چوارچێوە پێکهاتەییەی ئەندامەکە کاری تێدا دەکات) ئاگاداربکەنەوە، بەشێوەی: بەر لە کارەکە، لە کاتی کارەکەدا و لە ئەنجامی کارەکەدا، ئەوەش لە ڕێگای کۆبوونەوە یا ئیمایلی هاوبەشدا یا ڕێگای دیکەی گونجاودا.
b. ئەندام لە سنوری ئەرکەکانی خۆیدا کار دەکات، لە بوارەکانی دەرەوەی سنوری ئەرکەکەیدا نابێ بەبێ پرس و ڕاسپاردەی ئەندامانی پەیوەستدار بە بوارەکان بە کار هەستن.
c. کار وهەنگاوەکان لە هەر ئاستێکدا بە کراوەیی و ڕێکخراوەیی ئەنجام دەدرێن. هەر نامە و دەکومێنتێک هەبن دەبێ بۆ ئەندامانی پەیوەستدار بنێردرێت و لێیان ئاگادار بکرێنەوە.
d. ئەندام بۆی نییە کاری تاکڕەوانە ئەنجام بدات، دەبێ کارەکانی لە چوارچێوەیەکی ڕێکخراوەیی دابن و بە پێ پرەنسیپەکانی ڕێکخراو بن.
e. ئەندام بۆی نییە بەیان و نوسراو بە ناوی چاک سەربەخۆ دەربکات.
f. تۆمەتبارکردنی ئەندامێک لە لایەن ئەندامێکی ترەوە بەبێ بەڵگە، سزای بەدواوە دێت.
g. هەوڵی لەتلەتکردن، کە بە بەڵگە دەسەڵمێندرێت، بە سزا وەڵامی دەدرێتەوە.
h. ئەندام مافی هەیە لە کۆبوونەوەی تایبەتی داخراوی ڕێکخراودا گلەیی و ڕەخنەکانی کۆنکرینتیانە بە بەڵگەوە بخاتە ڕوو.
i. ئەندام ملکەچی بڕیارەکانە، کە بە شێوەیەکی دیموکراسیانە و بە زۆرینەی دەنگ پەسند دەکرێن.
j. بڕیاری <u>کۆتایی</u> لەسەر کێشەی ناوخۆیدا جێگای خۆی دەگرێ، واتە دوای پیادەکردنی مافەگەڕانەوە بۆ سەر کێشەکانی بەر لە بڕیار پەسند ناکرێت. جگە لە مۆڵەتی ڕێگاپێدراوی ڕێکخراوەیی.
k. ئەگەر ئەندام ڕەخنەی لە بڕیارێکی پەسندکراو هەبوو:
   1. سەرەتا پەنابباتەبەر ڕێگا قانونیەکان و لە کەناڵە ڕێکخراوەییەکان ڕەخنەی خۆی بگرێت.
   2. هەڵسان بە کۆکردنەوەی پشتگیری لە دژی بڕیاری دراودا لە دەرەوەی ڕێگا قانونیەکاندا، پەسند ناکرێت.

2. ئەندامانی ئاستەکانی سەرووی کۆمیتەی وڵاتەکان

ئەندام لە هەر پلەوپایەیەکی سەروو بێت پەیرەوی ئەم خاڵانە دەکات

a. ئەندام بە تەنها نوێنەری ڕێکخراو نییە و دوور لە چوارچێوەی ڕێکخراوەیی کار ناکات.
b. دەتوانێ ئەرک لە کۆمیتەی ئەو وڵاتەی کە لێی دەژی لە بوارێکەوە بەدەستەوە بگرێت.
c. ئەگەر هیچ ئەرکی دیاری نەبوو، بەراسپاردەی ئەندامانی کۆمیتە بە کار و ئەرک هەڵدەستێک.
d. دەستێوەردان لە کاروباری ئەنجومەنی باڵا ناکات.
e. دەستێوەردان لەکاروباری ناوخۆی کۆمیتەی وڵاتەکان ناکات.

3. وازهێنانی ئەندام

a. ئەگەر ئەو ئەندامەی واز لە ڕێکخراو دەهێنێت، بەیانی گشتی دەرکرد و لە کەناڵەکانی ڕاگەیاندندا بڵاوی کردەوە، بەڵام هێرشی ناڕەوای نەکردە سەر ڕێکخراو، دەرکردنی بەیانەکە کێشەی خۆی دەبێت.
b. ئەندامی گەراوە دوای 14 ڕۆژ لە وازهێنان، مافی ئەندامەتی وەردەگرێتەوە، بەڵام هەمان پلە و پایەی پێشووی وەرناگرێتەوە. ئەو ئەندامە تا هەڵبژاردن لە ئاستی کۆمیتە یا ڕێکخراودا وەکو ئەندامی سادە دەمێنێتەوە.
c. ئەگەر ئەو کەسەی لە کاتی وازهێناندا نوسراوی لە کەناڵەکانی ڕاگەیاندندا بڵاوکردەوە، ناوناتۆرە و تۆمەتی خستەپاڵ ڕێکخراو، گەرانەوەی ئەو کەسە مەرجدار دەبێت و لێکۆڵینەوەی لەگەڵدا دەکرێت.
d. ئەگەر ئەو کەسە ویستی بگەڕێتەوە، ئەوا ئەگەری وەرگرتنەوەی ئەو کەسە بەم مەرجانە دەبێت:
   1. دەبێ پشتگیری ¾ ئەندامانی کۆنسەی کارگێر بەدەست بهێنێت.
   2. دەبێ لە ڕاگەیاندنی گشتیدا داوای بوردن لە ڕێکخراو بکات.

4. کۆمیتەی وڵاتان

a. کۆمیتەی ولات لەو دەسەلاتە زیاتری نییە کە لە پەیرەوی ناوخۆدا بۆی دیار کراوە.
b. بەرپرسی کۆمیتە ڕاپۆرتی کۆبوونەوە و جموجۆڵەکانی بۆ ئەندامانی کۆمیتە و کۆنسەی کارگێر دەنێرێت.
c. بەرپرسی کۆمیتە ڕاپۆرتی کۆبوونەوە و جموجۆڵەکانی کۆنسەی کارگێر، یا دەزگاکانیتر بۆ ئەندامان دەنێرێت.
d. ئیمایلگروپی تایبەت بەخۆی دەبێت.
e. ئەگەر کەسی گونجاو بۆ کارێکی تایبەت نەبوو دەکرێ سوود لە کەسی دەرەوەی چاک وەربگیرێت، بە مەرجێک ئەو کەسە شیاو و گونجاو بێت. دەبێ دیارکردنی ئەو کەسە بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی کۆمیتە پەسند بکرێت.
f. کۆمیتە دەتوانێت سوود لە شارەزایی و زانیاریی و ڕێنمایی کەسانی پسپۆر کە لەدەرەوەی ڕێکخراودان وەربگیرێت.

5. بەشەکانی ناو کۆنسەی کارگێر

بەشەکان پێکدێن لە ڕاگەیاندن، پەیوەندی، دارایی، ڕێکخستن، نەخشە و پلان دانان. بەرپرسی ئەم بەشانە لە کۆنگرە هەڵدەبژێردرێن.

A. بەشی ڕاگەیاندن

ڕاگەیاندن زمانحالی ڕێکخراوە و لەو کەنالەوە نووسراوەکانی ڕێکخراو بۆ بڵاوکردنەوە دەنێردرێن.
بەشی ڕگەیاندن پەیرەوی ئەم خاڵانە دەکات:
1. لە چوارچێوەی پەیرەو، پرۆگرام، ئامانج و پرەنسیپەکانی ڕێکخراودا نووسراو بڵاودەکاتەوە.
2. لە چوارچێوەی ستاندارد و پرەنسیپەکانی ڕێکخراوی مرۆڤانە دەرناچێت.
3. ڕاستگۆیانە ئاماژە بە ڕووداو و سەرچاوە دەکات.
4. نووسراو بۆ بڵاوکردنەوە، بەر لە بڵاوکردنەوەی بۆ کۆنسەی کارگێر دەنێردرێت، کە:

a. چاوەڕوانی تێبینیەکان بۆ ماوەی 24 کاتژمێر دەکات.
b. لە باری تایبەتی ناکاییدا دەکرێ ئەو کاتەدیارکراوە کەمتر بکرێتەوە.
c. ئەگەر بابەتێک هەنوکەیی نەبوو ئەوە کاتی کۆتایی بۆ وەرگرتنی تێبینی دیار دەکرێت.

5. ڕەچاوی ئەو تێبینیانە دەکات کە لە چوارچێوەی کارەکانی ڕێکخراودان.
6. خۆی دوور دەگرێ لە هەڵوێستی ڕامیاریی و پەلهاویشتن بۆ دەسەلات.
7. خۆی بەدوور دەگرێ لە بەکارهێنانی وشەی نزم و ناشیاو.
8. ڕێکخراو ماڵپەڕی سەربەخۆی خۆی دەبێت و لەژێر سەرپەرشتی بەشی ڕاگەیاندن دەبێت کە:
a. بابەت و نوسراوەکانی ڕێکخراو بڵاودەکاتەوە.
b. بابەت و نوسراو کە لە چوارچێوەی بەرنامە و ئامانجەکانی ڕێکخراودان بڵاودەکاتەوە.

B. بەشی پەیوەندی

بەشی پەیوەندی هەموو ئەو ئەرک و کارانە دەگرێتەوە کە دەچنە بواری پەیوەندی ڕێکخراو لەگەڵ ڕێکخراوی دیکەدا.

1. لە هەنگاو و کارەکانیدا کۆنسەی کارگێر ئاگادار دەکاتەوە.
2. پەیوەندی لەسەر بنچینەی ئامانج و پرەنسیپەکانی ڕێکخراو دەبەستێت.
3. لەگەڵ هەموو ئەو ڕێکخراوانەی کە لە بواری مافەکانی مرۆڤ و ژینۆسایددا کار دەکەن، بەپێی توانا پەیوەندی دەگرێت و دەبەستێت.
4. خۆی بە دوور دەگرێت لە پەیوەندیکردن بە کەس یا ڕێکخراوی دژە مرۆڤایەتی، گومانلێکراو و یا سەربە وڵاتە داگیرکەرەکانی کوردستان.

C. بەشی دارایی

ئۆرگانێکە کە سەرپەرشتی دارایی ڕێکخراو و ڕێکخستن و پێشخستنی داهاتی ڕێکخراو دەکات.

1. لە هەنگاو و کارەکانیدا کۆنسەی کارگێر ئاگادار دەکاتەوە.
2. داهاتی ڕێکخراو دەپارێزێت و بەکاری دەهێنێت.
3. ئامۆژگاری دەداتە کۆمیتەکان.
4. بۆی نییە سەربەخۆ داهاتی ڕێکخراو بەبێ ئاگاداری کۆنسەی کارگێر بەکار بهێنێت.
5. خۆی بە دوور دەگرێت لە یارمەتی کەس و ڕێکخراوی دژ و گومان لێکراو، یان وڵاتانی داگیرکەری کوردستان، یان ولاتانی دژ بە ئازادی و مرۆڤایەتی.
6. بەکارهێنانی پارە و داهاتی ڕێکخراو لە لایەن ئەندامێکی بەشەوە بۆ کاروباری تایبەتی دوور لە کاری ڕێکخراوەیی، بەرەورووی سزا دەبێتەوە.

d. بەشی ڕێکخستن

ئۆرگانێکە کە سەرپەرشتی ڕێکخستنی ڕێکخراو دەکات لە هەموو ئاستەکاندا.

1. لە هەنگاو و کارەکانیدا کۆنسەی کارگێر ئاگادار دەکاتەوە.
2. ئامۆژگاری دەداتە کۆمیتەکان.
3. لە نزیکەوە یارمەتی و هاوکاری کۆمیتەکان لە بواری ڕێکخستنەوە دەکات.
4. ئاماری ئەندامان لای خۆی ناوە ناوە دەکات.
5. فۆرمی ئەندامەتی بۆ ئەندامان دەنیرێت و داوای پرکردنەوەیان لێ دەکات.

6. لە زیادبوون یا کەمبوونی ئەندام ڕێکخراو ئاگادار دەکاتەوە.
7. ئەرکی کۆمیتە دروستکردن یان هاوکاری لە کۆمیتە دروستکردندا هەیە.

e. بەشی نەخشە و پلان دانان

بەئەرکی دانانی نەخشەی ساڵانە و درێژخایەنی ڕێکخراو هەڵدەستێت. ئەرکی پاراستنی بەرژەوندیەکانی ڕێکخراو دەگرێتە ئەستۆ.

F. ئەرشیف

بەشی ڕێکخستن ئەرکی ئەرشیفکردنی دەکومێنت و نوسراوەکانی ڕێکخراو دەگرێتە ئەستۆ.
1. بەرپرسی ئۆرگانەکانی ڕێکخراو دەکومێنت و نوسراوەکانی ڕێکخراو بۆ ئەرشیف دەنێرن.

6. کۆنسەی کارگێر

پەیرەوی ئەم خاڵانە دەکات:
a. دەست لە کاروباری کۆمیتەی وڵاتەکان وەرنادات.
b. دەست لە کاروباری لیژنە بالاکان وەرنادات.
c. ئامۆژگاری کۆمیتە یا دەزگاکانی تر دەکات.
d. لە هەر هەنگاوێکی خۆیدا گوێ لە ئامۆژگاری و پێشنیارەکان دەگرێت.
e. راپۆرتی کۆبوونەوە و جموجۆڵەکانی بۆ خواروو دەنێرێت.

7. دەستەی بەڕێوەبەر

پەیرەوی هەمان ئەو خاڵانەی بەندی 6 کە بۆ کۆنسەی کارگێر هاتووە، دەکەن. لەگەڵ:
a. سەربەخۆ لە جیاتی کۆنسەی کارگێر دەسەلاتی کۆنسەی کارگێری نییە.
b. ڕاپۆرتی کۆبوونەوە و جموجۆڵەکانی بۆ خوارەوە دەنێرێت.
c. ئەندامی دەستەی بەریوەبەر کار و ئەرکەکانی لە چوارچێوەی بەرنامەوپەیرەوی ناوخۆ جێبەجێ دەکات، واتە هزر و بۆچوونی تایبەتی خۆی بەلاوە دەنێت.

8. ئیمایلگروپ و بەکارهێنانی

ئیمایلگرووپ لە هەر ئۆرگانێکدا بە پشگتیری زۆرینەی ئەندامانی ئەو ئۆرگانە پەسند دەکرێت.
بەکارهێنانی ئیمایلگرووپ بەپێی ئەو خاڵانەیە:
a. هەواڵ گۆڕینەوە.
b. ئاگادار کردنەوەی ئەندامان بۆ کۆبوونەوە و چالاکی.
c. بیروهەلۆێست دەربرین لەسەر بابەتی تایبەتی پەیوەستدار بە کار و ئامانج و پرەنسیپەکانی ڕێکخراو.
d. تێبینی دەربرین لەسەر نوسراوی چ تایبەت یا گشتی ڕێکخراو.

e. نابێ ئیمایڵگروپ بۆ سەرزەنشتکردن یا هێرشکردن بۆ سەر ئەندامێک بەکار بهێندرێت. بەکارهێنانی جوێن و چەمکی ناشیاو دژ بە ئەندام یا دەزگای ڕێکخراوەیی قەدەغەیە. هەر کەسێ ئەوە بکات دوای جارێک ئاگادارکردنەوە لە ئیمایلگروپ دەردەکرێت.

9. کۆبوونەوەی گشتی

ئەنجوومەنی ڕێکخراو لە هەموو ئەندامانی ڕێکخراو پێک دێت و لە کۆبوونەوەی بەردەوامی خۆیدا لە ڕێگای پاڵتۆلک کۆدەبێتەوە. ئەم ئەنجومەنە پەیرەوی ئەم خاڵانە دەکات.

a. مافی بڕیاردانی لەسەر کەمپین یا جێگیرکردنی داواکاری سەبارەت بە بابەتی گونجاو لەگەڵ ئامانجەکانی ڕێکخراودا هەیە.
b. بڕیار بە زۆرینەی دەنگی بەشداران پەسند دەکرێت.
c. ئەندامانی بەشدار بەڕێزەوە تاوتوێی بابەتەکان بکەن، هەر ئەندامێک وتەی ناشیرن و ناشیاو دژ بە ئەندامێکی دیکە بەکاربهێنێت، لە کۆبوونەوە دەردەکرێت.
d. دەکرێ کۆبوونەوەکانی دەستەباڵاکان و بڕیارەکانیان بە کراوەیی لە کۆبوونەوەی گشتیدا بکرێن.

10. کۆبوونەوەی ساڵانە (پلینۆم)

کۆبوونەوەی ساڵانە کە لە نێوان دوو کۆنگرەدا دەبەسترێت، پەیرەوی ئەم خاڵانە دەکات.

a. بە پێشنیاری زۆرینەی کۆنسەی کارگێر دەبەسترێت.
b. ئەگەر یەک لەسەر سێی ئەندامانی کۆنسەی کارگێر دەستیان لەکار کێشایەوە، کۆبوونەوەی نائاسایی ساڵانە بە پێشنیاری زۆرینەی ئەندامانی چاڵاکی کۆنسەی کارگێر دەبەسترێت.
c. دەسەڵاتی هەموارکردنی بەرنامە و پەیرەوی ناوخۆی ڕێکخراوی هەیە.
d. دەتوانێ لەئەگەری بەتاڵی شوێندا ئەندامی نوێ بۆ ئۆرگانە باڵاکان هەڵبژێرێت.
e. دەسەڵاتی گۆڕینی ناو و ئارمی ڕێکخراوی نییە.
f. کۆمیتەی ولاتەکان بەهاوکاری دەستەکان دەستنیشانی ئەندامانی بەشداربووی کۆبوونەوە دەکەن.

11. کۆنگرە

جگەلەوەی لە بەندی 15 پەیرەوی ناوخۆدا هاتووە، سەبارەت بە هەڵبژاردنی ئەندامان بۆ ئۆرگانەکان دەکرێ پەیرەی ئەم ڕێنماییانە بکات، ئەوەش ئەندامانی بەشدار لە کۆنگرە بە زۆرینەی دەنگ یەکلای دەکەنەوە:

a. هەموو ئەندامانی کۆنسەی کارگێر سەرەتا هەلبژێردرێن، پاشان سێ کەس بۆ دەستەی بەڕێوەبەر و یەک وەکو بریکار.
b. ئەندامانی کۆنسەی کارگێر بۆ ئۆرگانەکان هەر یەکە و بەجیا هەلبژێردرێن.
c. هەموو ئەندامان بەیەکەوە هەڵبژێردرێن، لە نێو ئەوانەدا سێ کەس کە زۆرترین دەنگیان هێناوە ببن بە ئەندامی ئەنجومەنی باڵا.